

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації**

на тему:

**«Еволюція образу православного храму Києва (X-XVIII ст.)»,
здобувача ступеня доктора філософії
Ключнікової Анастасії Максимівни
з галузі знань 19 – Архітектура та будівництво
за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування**

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження Анастасії Максимівни Ключнікової пов'язана з необхідністю відродити національну школу православного будівництва, спадкоємно пов'язану з історичними періодами церковного будівництва. На прикладі Києва авторка проаналізувала два основні періоди церковного будівництва – давньоруський і бароковий і поставила перед собою завдання визначити особливості еволюції київського храму і виокремити ті композиційно-планувальні і морфологічні ознаки, які є виразниками національної ідентичності.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тема дисертації пов'язана з такими визнаними в світі пам'яткоохоронними документами, як Венеційська хартія 1964 року, Паризька конвенція про захист всесвітньої і природної спадщини 1972 року, Вашингтонська міжнародна хартія з охорони історичних міст 1987 року, Конвенція про охорону і заохочення форм культурного самовираження 2005 року, Міжнародна конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини 2006 року, а також з науковими програмами Київського національного університету будівництва і архітектури та Краківської політехніки ім. Т. Косцюшки (державні номери реєстрації – «Громадський простір біля пам'ятників архітектури - аналіз на вибраних прикладах» – 0220U103849, «Адаптація пам'яток архітектури» - 0220U103850).

Дослідження впроваджено в навчальні програми курсу «Історія української архітектури» кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури.

Дисертація відповідає паспорту спеціальності 191 – Архітектура та містобудування.

3. Наукова новизна одержаних результатів.

У дисертації одержані наступні наукові результати.

Вперше:

– сформульовано і аргументовано ознаки регіональної своєрідності православної архітектури Київщини X- XVIII ст.;

- проаналізовано об'ємно-планувальні та композиційні особливості київських церков з метою визначення специфіки регіональної школи;
- виявлено характерні форми елементів-носіїв морфологічних ознак православної архітектури Києва, спільне і відмінне в межах цієї території у порівнянні з суміжними регіонами в формотворенні і розроблено каталог характерних форм елементів.

Удосконалено:

- методологію дослідження православної архітектури Києва періоду X- XVIII ст.

- аналіз історичних та національних передумов формування і розвитку православної архітектури Києва X- XVIII ст.

Отримало подальший розвиток:

- дослідження особливості пропорційної і метро-ритмічної побудови;
- дослідження особливості конструктивних рішень і будівельних матеріалів;

- аналіз декоративного оздоблення і вирішення інтер'єрних просторів;
- вітчизняний досвід в сфері охорони, реставрації і відтворення православної архітектури Києва X- XVIII ст.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Дисертація містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених досліджень, які мають істотне значення для галузі знань 19 – Архітектура та будівництво.

Теоретичне значення дисертації полягає в тому, що поглиблено знання про еволюцію київського православного храму в часи Київської Русі та бароко. Практичне значення дисертації полягає у створенні каталогу форм і композиційних прийомів для сучасного церковного будівництва на основі модернізованих національних форм.

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані: в науково-дослідних інститутах – з метою поглиблення уявлень про специфічні особливості православної архітектури Києва X- XVIII століть, для уточнення характеристик об'єктів вказаного періоду; в пам'яткоохоронних організаціях – для удосконалення законодавчих документів і доповнення та уточнення облікових паспортів на пам'ятку; в реставраційних організаціях – для здійснення реставраційних заходів або відтворення втрачених пам'яток вказаного періоду, для уточнення історико-архітектурних паспортів по конкретних пам'ятках, використання складеного глосарію і висновків дослідження для проведення реставраційних заходів, відтворення за аналогами втрачених елементів і деталей; в проектних установах – для проектування нових церков в національних формах; в вищих навчальних закладах – в лекційних курсах і в курсових проєктах; в релігійних установах – для ознайомлення духовних осіб зі специфічними особливостями православної архітектури Києва X- XVIII ст. для забезпечення автентичного вигляду експлуатованих під релігійні потреби храмів; в туристичній галузі – для привертання уваги до православної архітектури Києва X- XVIII ст. серед

науковців інших країн та широкої громадськості, для включення цих об'єктів до туристичних маршрутів і залучення інвесторів для їх реставрації і дотримання в належному стані.

5. Використання результатів роботи.

Дослідження впроваджено в навчальні програми курсу «Історія української архітектури» кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури.

Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі: дослідження є самостійною науковою працею, у якій висвітлено власні ідеї та розробки авторки, що дали змогу вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та практичні положення та висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у дослідження історичної духовної спадщини Києва. Основні положення та результати дисертаційної роботи одержані авторкою особисто, що засвідчується публікаціями. Результати дисертації були опубліковані в 4 наукових працях: в іноземних фахових виданнях, які входять до наукометричної бази SCOPUS та Web of science – 1 стаття, 2 одноосібні статті у вітчизняних фахових виданнях, 1 теза наукових доповідей.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі Основ архітектури та архітектурного проектування Київського Національного університету будівництва і архітектури, Наукові керівники – професорка, докторка архітектури, нострифікована докторка хабілітована Юлія ІВАШКО, докторка мистецтв, професорка Лодзького університету Анета ПАВЛОВСЬКА.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, зроблено висновок, що дисертаційна робота Ключнікової А.М. є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Максимальний відсоток співпадіння, виявлений у системі перевірки: 11,01 % Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення.

6. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

Результати дисертації були опубліковані в 4 наукових працях: в іноземних фахових виданнях, які входять до наукометричної бази SCOPUS та Web of science – 1 одноосібна стаття, 2 одноосібні статті у вітчизняних фахових виданнях, 1 теза наукових доповідей.

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав

1. **Urakina A.** Transformation of the church architectural composition of Ukraine in the 10th – 18th centuries as the theoretical basis of restoration. *Wiadomości Konserwatorskie / Journal of Heritage Conservation*, № 69/2022, pp. 15-25. SCOPUS.

2. Ключнікова (Уракіна) А.М. Генеза композиції православних храмів Києва доби Київської Русі. Містобудування та територіальне планування. Вип. .87,2024. С. 91-100.

3. Ключнікова (Уракіна) А.М. Зміна форм куполів православних церков Києва від доби Київської Русі до бароко. Просторовий розвиток. Вип.10, 2024. С. 94-105.

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

4. Уракіна А. Втілення національних особливостей в архітектурі православних церков в стилі бароко в Києві: досвід для сучасності. Матеріали XIII Всеукраїнської конференції «Сучасна архітектурна освіта. Етнологічні засади української архітектури» (Київ, КНУБА, 25.11,2021 р.). С.88-89.

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Ключнікової А.М. «Еволюція образу православного храму Києва (X-XVIII ст.)», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 5, 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми КНУБА зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

Дисертаційну роботу « Еволюція образу православного храму Києва (X-XVIII ст.)», подану Ключніковою Анастасією Максимівною на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування, до прилюдного захисту у спеціалізованій Вченій раді.

Головою спеціалізованої вченої ради призначити:

– доктора архітектури, професора Слєпцова Олега Семеновича, завідувача кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури;

Рецензентами призначити:

– доктора архітектури, професора Товбича Валерія Васильовича, завідувача кафедри інформаційних технологій в архітектурі Київського національного університету будівництва і архітектури;

– кандидатку архітектури Хараборську Юлію Олександрівну, доцентку кафедри теорії архітектури і архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури.

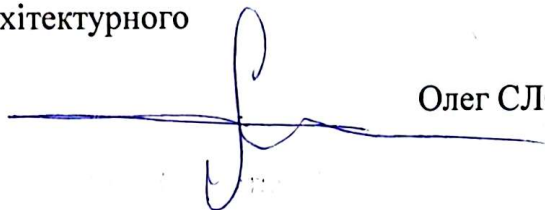
Опонентами призначити:

- докторку архітектури в дисципліні Архітектура і Урбаністика, професорку, професорку Кафедри Історії Архітектури і Реставрації пам'яток Краківської Політехніки ім. Т. Косцюшко Домініку КУШНЄЖ-КРУПА;

- кандидата технічних наук, доцента, доцента кафедри архітектури будівель та дизайну Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

Рішення ухвалено шляхом відкритого голосування одноголосно.

Голова
Професор кафедри
«Основ архітектури та архітектурного
проектування»
докт. архіт., професор

Олег СЛЄПЦОВ

Секретар
Вчений секретар кафедри
«Основ архітектури та архітектурного
проектування»
канд. архіт., доцентка

Тетяна ЛАДАН

З оригіналом згідно
Секретарка
Вчена секретарка кафедри
«Основ архітектури та архітектурного
проектування»
канд. архіт., доцентка

Тетяна ЛАДАН

«_27_»__02_____2025 р.